

**Program działań
na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie
kościerskim**

2004-2015

Kościerzyna, luty 2004 r.

MISJA:

**Chcemy,
aby każdy niepełnosprawny mieszkaniec powiatu
kościerskiego,
wiedział, że ma możliwość uzyskania
skutecznej, opartej na poszanowaniu jego godności,
kompleksowej pomocy,
w rozwiązaniu swoich problemów.**

SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE KOŚCIERSKIM.

Do sporządzenia samorządowego programu na rzecz osób niepełnosprawnych wykorzystano dane z roku 2002 i 2003, służące jako diagnoza do sporządzenia „Powiatowej Strategii Pomocy Społecznej w Powiecie Kościerskim”. Są to informacje uzyskane z ośrodków pomocy społecznej, ZUS, KRUS, Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kościerzynie, Powiatowego Urzędu Pracy, szkół, oraz badań przeprowadzonych na terenie województwa pomorskiego przez Departament Edukacji i Spraw Społecznych Urzędu Marszałkowskiego w Gdańsku.

Powyższe dane i badania ukazują trudności w uczestnictwie w życiu społecznym, zawodowym, kulturalnym osób niepełnosprawnych, a u dzieci i młodzieży w dostępie do edukacji, zarówno w systemie otwartym jak i integracyjnym. Z tego powodu osoby niepełnosprawne są zdecydowanie gorzej wykształcone, co wynika z barier architektonicznych w szkołach wszystkich szczebli, barier z komunikowaniem się z resztą środowiska, problemów związanych z dojazdem do miejsca kształcenia, wyposażeniem w sprzęt rehabilitacyjny oraz pomoce dydaktyczne, jak również barier psychologicznych zarówno tkwiących w osobach niepełnosprawnych jak też otoczeniu.

Efektem takiej sytuacji jest izolacja osób niepełnosprawnych, wynikająca nie tylko ze stereotypów czy uprzedzeń funkcjonujących wobec osób niepełnosprawnych, ale również z istniejących barier funkcjonalnych. Braki edukacyjne przekładają się bezpośrednio na brak kwalifikacji i w efekcie niemożność podjęcia odpowiedniego zatrudnienia.

Najczęstsze przyczyny niepełnosprawności
Upośledzenie umysłowe
Ociemniałość i niedowidzenie
Niedowład kończyn dolnych
Niedowład kończyn górnych
Mózgowe porażenie dziecięce
Uszkodzenia narządów wewnętrznych (np. ciężka postać cukrzycy, dializowanie, schorzenia układu krążenia, oddechowego itp.)
Choroby psychiczne
Głuchota, głuchoniemota i niedosłyszenie
Stwardnienie rozsiane
Inne choroby neurologiczne (np. padaczka, zanik mięśni, neuropatie itp.)
Choroba Alzheimera i zespoły psychoorganiczno - otepienne

Tabela powyższa wśród przyczyn niepełnosprawności zawiera tę, która została uznana za podstawową, jeżeli więc przy upośledzeniu umysłowym

występuje padaczka czy zaburzenia psychiczne np. charakteropatia, jedynie upośledzenie przyjęto jako element powyższej statystyki. Diagnoza powyższa nie ma jednak służyć zbadaniu ilości występujących schorzeń, stąd też wiele jednostek chorobowych występujących epizodycznie nie zostało ujętych. Głównym celem jest statystyczne ujęcie populacji osób niepełnosprawnych w powiecie kościerskim oraz uzyskanie wiedzy na temat aktualnych problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych oraz trudności jakie napotykają w codziennej egzystencji.

Tego rodzaju podejście do diagnozy pozwoliło na rozeznanie niezaspokojonych potrzeb osób niepełnosprawnych oraz występujących braków zarówno w infrastrukturze, w tym barier funkcjonalnych (architektonicznych, urbanistycznych, komunikacyjnych i transportowych) jak i w dostępności do usług medycznych, rehabilitacyjnych, edukacyjnych itp.

Z badań wynika, że niemal połowa osób niepełnosprawnych, to osoby niepełnosprawne od urodzenia, (45%) pozostałe stały się niepełnosprawne w trakcie swojego życia, co ma bezpośredni wpływ na funkcjonowanie społeczne i psychiczne tych osób, w tym akceptację niepełnosprawności, zdobyte doświadczenia, możliwości adaptacyjne, a także poziom kwalifikacji, możliwy poziom samodzielności oraz zdolność do podjęcia pracy stosownie do możliwości psychofizycznych oraz posiadanych umiejętności, niezależnie od rynku pracy.

ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE:

Cel strategiczny I:

Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do rehabilitacji zawodowej, społecznej i leczniczej oraz opieki zdrowotnej.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej stanowi:

Art. 68.

1. Każdy ma prawo do ochrony zdrowia.
2. Obywatelom, niezależnie od ich sytuacji materialnej, władze publiczne zapewniają równy dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych. Warunki i zakres udzielania świadczeń określa ustawa.
3. Władze publiczne są obowiązane do zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej dzieciom, kobietom ciężarnym, osobom niepełnosprawnym i osobom w podeszłym wieku.
4. Władze publiczne są obowiązane do zwalczania chorób epidemicznych i zapobiegania negatywnym dla zdrowia skutkom degradacji środowiska.
5. Władze publiczne popierają rozwój kultury fizycznej, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży.

DZIAŁANIA:

- a) Powstanie Pomorskiego Centrum Rehabilitacji w Kościerzynie zgodnie ze Strategią Pomocy Społecznej powiatu kościerskiego oraz Wieloletnim Planem Inwestycyjnym.*

Termin realizacji: 2013 r.

Podmioty odpowiedzialne: samorząd powiatu, samorzady gminne

- b) Stworzenie katalogu zasobów – specjaliści i zaplecze rehabilitacyjne, dostępne dla niepełnosprawnych mieszkańców powiatu.*

Informacja ta ułatwi dokonanie wyboru lekarza specjalisty w zależności od potrzeb zdrowotnych i specjalizacji danego lekarza, jak również umożliwi dostęp do rehabilitacji w miejscu wybranym przez osobę niepełnosprawną,

najbliższym jej miejsca zamieszkania bądź oferującym niezbędny zakres zabiegów rehabilitacyjno – leczniczych.

Pozwoli w ten sposób skrócić okres oczekiwania na możliwość odbycia zleconej rehabilitacji.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie prowadzi katalog ofert ośrodków rehabilitacyjnych, uprawnionych do organizacji turnusów rehabilitacyjnych. Oferta ta jest dostępna osobom korzystającym z dofinansowania do pobytu na turnusie, wypłacanego ze środków PFRON. Brak jednak oferty lokalnej o posiadanym zapleczu i poziomie usług.

Powyższe działania mają także na celu modyfikację bazy, np. zakłady opieki zdrowotnej w zajmowanych pomieszczeniach mogłyby dostosować gabinety fizykoterapii i rehabilitacji w podstawowym zakresie, co umożliwiłoby również poprawę jakości usług medycznych, świadczonych w ramach kontraktów zawartych z Narodowym Funduszem Zdrowia. Działania te dotyczą również dostosowania i wykorzystania bazy Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego w Kościerzynie.

Termin realizacji: 2004 r.

Podmioty odpowiedzialne: szpital, Zakłady Opieki Zdrowotnej, lekarze specjaliści, rehabilitanci, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

c) Utworzenie banku informacji o możliwościach zakupu sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego, zgodnie z indywidualnymi potrzebami i wskazaniami lekarskimi.

Tego typu informacje, jak również o możliwości uzyskania ewentualnego dofinansowania do zakupu przedmiotowego sprzętu osoba niepełnosprawna lub jej rodzina powinna uzyskać u każdego lekarza rodzinnego bądź specjalisty zlecającego zakup tego sprzętu, a także w ośrodku pomocy społecznej i w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie.

Termin realizacji: 2004 r.

Podmioty odpowiedzialne: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,

d) Zapewnienie powszechnej dostępność usług medycznych przez dostosowanie lub pełne wykorzystanie istniejącej bazy (np. przez przystosowanie Ośrodków Zdrowia i sal w szkołach w zakresie profilaktyki prozdrowotnej oraz pełnych możliwości samodzielnego korzystania).

Istnieje możliwość szybkiej realizacji tego zadania poprzez przystąpienie jednostek służby zdrowia i placówek oświatowych do Programu Wyrównywania Różnic Między Regionami w obszarze B – likwidacja barier w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania.

Termin realizacji: 2010

Podmioty odpowiedzialne: placówki służby zdrowia, samorzady, dyrektorzy szkół

- e) *Opracowanie i wydanie informatora w formie broszury na temat różnych form rehabilitacji dostępnych na terenie powiatu, a także na bieżąco zamieszczanie informacji w lokalnych mediach oraz internecie.*

Powyższe zadanie w kwestii udzielania informacji poprzez media jest realizowane od początku istnienia Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Broszura powinna być dostępna każdej osobie niepełnosprawnej i jej rodzinie i aktualizowana stosownie do zachodzących zmian legislacyjnych. Również strona internetowa na bieżąco aktualizowana, zawierająca informacje dotyczące form rehabilitacji dostępnych dla mieszkańców powiatu.

Termin realizacji: 2005 r. + bieżące aktualizacje

Podmioty odpowiedzialne: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, szpital, zakłady opieki zdrowotnej

- f) *Zorganizowanie powiatowego systemu transportu dla osób niepełnosprawnych, w celu umożliwienia im korzystania z opieki medycznej i rehabilitacji.*

W chwili obecnej na terenie powiatu nie ma ogólnodostępnych środków transportu dostosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych, szczególnie z tytułu niepełnosprawności narządu ruchu, czy schorzeń neurologicznych utrudniających bądź uniemożliwiających poruszanie się. Większość osób niepełnosprawnych i ich rodzin nie posiada własnego samochodu, co uniemożliwia korzystanie z usług medycznych i rehabilitacji. Rozwiązaniem byłby zakup busa dostosowanego i oprzyrządowanego do przewozu osób niepełnosprawnych, w tym osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

Idealnym rozwiązaniem byłby również zakup autobusu niskopodłogowego dla mieszkańców Kościerzyny oraz co najmniej jeden autobus liniowy niskopodłogowy, co rozwiązałoby problemy mieszkańców powiatu w dotarciu do szpitala, na zabiegi rehabilitacyjne oraz do lekarzy specjalistów. Tymczasowym rozwiązaniem jest nawiązanie współpracy z organizacjami i instytucjami posiadającymi pojazdy dostosowane w zakresie ich udostępnienia do takich przewozów.

Termin realizacji: 2008

Podmioty odpowiedzialne: samorzady gminne i samorząd powiatu;

g) *Umożliwienie osobom niepełnosprawnym wypożyczenia sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego.*

Rozwiązaniem tego problemu będzie utworzenie wypożyczalni sprzętu bądź nawiązanie współpracy z istniejącymi punktami wypożyczania i stworzenie katalogu sprzętu dostępnego w tych punktach.

Dotychczas doraźnie w ramach posiadanych zasobów, czy uzyskiwanych darów Starostwo Powiatowe starało się pomagać osobom indywidualnym i instytucjom, są to jednak działania niewystarczające, zważywszy na ilość i wąski asortyment posiadanego sprzętu.

Termin realizacji: 2006

Podmioty odpowiedzialne: samorząd powiatu, zakłady opieki zdrowotnej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

h) *Stworzenie systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych oraz wsparcia wolontariuszy.*

Tego rodzaju pomoc jest szczególnie niezbędna osobom i rodzinom stale opiekującym się osobami niepełnosprawnymi w celu umożliwienia im załatwienia różnorodnych spraw osobistych, niekiedy leczenia, w tym szpitalnego lub choćby tylko odpoczynku.

Wskazane jest nawiązanie współpracy z organizacjami i instytucjami posiadającymi doświadczenie w realizacji tego rodzaju usług.

Termin realizacji: 2005 r.

Podmioty odpowiedzialne: Centrum Wolontariatu, organizacje pozarządowe

i) *Umożliwienie osobom z zaburzeniami psychicznymi oraz niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzinom korzystania z terapii i rehabilitacji społecznej.*

1. Połączenie leczenia farmakologicznego i terapii w zakresie umożliwiającym jak najszybszy i najpełniejszy powrót do życia społecznego poprzez istniejącą Poradnię Zdrowia Psychicznego, placówki opieki zdrowotnej i stworzenie możliwości terapii w powołaniu placówki specjalistycznej, mającej charakter powiatowego ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz tworzeniu we współpracy z organizacjami pozarządowymi innych placówek, min. środowiskowych domów samopomocy, warsztatów terapii zajęciowej.
2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie rehabilitacji społecznej osób z tą niepełnosprawnością w już istniejących placówkach.

3. Wspieranie organizacji pozarządowych w tworzeniu i prowadzeniu ośrodków wsparcia mających na celu rehabilitację społeczną i psychoruchową osób z zaburzeniami psychicznymi.

Termin realizacji: 2007

Podmioty odpowiedzialne: Poradnia Zdrowia Psychicznego, zakłady opieki zdrowotnej, organizacje pozarządowe

j) Umożliwienie wczesnej stymulacji każdemu dziecku z zaburzeniami rozwoju.

Niezbędne jest pełne informowanie rodziców w chwili urodzenia o stwierdzonych zaburzeniach rozwoju i możliwościach uzyskania wszechstronnej pomocy specjalistycznej, zarówno leczniczej jak i terapeutycznej i rehabilitacyjnej na terenie powiatu mi poza nim.

Ponadto do realizacji tego zadania niezbędna jest pełna informacja o przysługujących rodzicom świadczeniach, zarówno medycznych i terapeutycznych, jak i finansowych np. w postaci uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego, możliwości dofinansowania do pobytu na turnusie rehabilitacyjnym.

Niezbędnym jest jednakże rozszerzenie własnej bazy np. poprzez rozszerzenie działań Ośrodka Wczesnego Wspomagania. tak, aby każde dziecko z problemami rozwojowymi i jego rodzice mogli mieć stały dostęp do niezbędnych specjalistów i instytucji mogących maksymalnie ograniczyć lub całkowicie zlikwidować zdiagnozowane deficyty i zaburzenia rozwojowe.

Celowym jest utworzenie w szpitalu poradni dla noworodków o charakterze neonatologiczno – neurologicznym, koordynującej działania wczesnego wspomagania rozwoju, łącznie z diagnostyką oraz usprawnianiem psychoruchowym, ze szczególnym ukierunkowaniem na wcześniaków, dzieci z ciąży zagrożonych, obciążonych wywiadem okołoporodowym, z niską wagą urodzeniową, obniżoną punktacją Apgar.

Koniecznym jest także wspieranie działań organizacji pozarządowych i innych instytucji w zakresie organizowania rehabilitacji psychoruchowej dzieci niepełnosprawnych jak najbliżej ich miejsca zamieszkania

Ustawa o systemie oświaty stanowi:

2a. W przedszkolach i szkołach podstawowych, w tym specjalnych, oraz w ośrodkach, o których mowa w art. 2 pkt 5, a także w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych, w tym poradniach specjalistycznych, mogą być tworzone zespoły wczesnego wspomagania rozwoju dziecka w celu pobudzania psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka, od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole, prowadzonego bezpośrednio z dzieckiem i jego rodziną.

Termin realizacji: 2006 r.

Podmioty odpowiedzialne: Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy, szpital, zakłady opieki zdrowotnej, organizacje pozarządowe,

k) Stworzenie systemu działań umożliwiających osobom niepełnosprawnym, w tym osobom starszym rozwój osobisty oraz aktywny udział w życiu lokalnej społeczności.

Działania podejmowane w tym zadaniu mają służyć umożliwieniu wszystkim zainteresowanym uczestnictwa w dziennych ośrodkach pobytu, klubach seniora, centrum aktywności czy uniwersytecie trzeciego wieku, który mogliby prowadzić w ramach samokształcenia seniorzy, np. emerytowani nauczyciele.

Istotnym jest również pozyskiwanie partnerów w organizacjach pozarządowych, specjalizujących się w różnych formach działań oraz posiadających odpowiednio przygotowaną kadrę do prowadzenia klubów, świetlic oraz zajęć terapeutycznych.

Termin realizacji: 2004 r.

Podmioty odpowiedzialne: ośrodki pomocy społecznej, samorządy gminne, organizacje pozarządowe i stowarzyszenia

Cel strategiczny II.

Stworzenie systemu specjalistycznej pomocy osobom w stanach terminalnych.

a) *Istnienie specjalistycznej opieki lekarskiej w zakresie medycyny paliatywnej, w tym poszerzenie oferty stacjonarnego hospicjum.*

Brak wystarczającej oferty usług i pomocy ze strony specjalistów, zarówno ze strony lekarzy jak i instytucji świadczących usługi opiekuńcze. Sytuację zmieni utworzenie stacjonarnego hospicjum oraz katalogu dostępnej oferty specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym wsparcia przeszkolonych i przygotowanych wolontariuszy.

W Kościerzynie istnieje od stycznia 2004 r. hospicjum dla 5 osób, zlokalizowane w szpitalu specjalistycznym, co jest ofertą niewystarczającą.

Termin realizacji: 2005 r.

Podmioty odpowiedzialne: szpital,

b) *Istnienie systemu pomocy hospicyjnej w miejscu zamieszkania osoby chorej.*

Tego rodzaju pomoc jest niezbędna rodzinom i osobom, które samodzielnie podjęły trud opieki nad chorymi członkami swoich rodzin. Niezbędne jest zarówno przygotowanie do obsługi ewentualnego sprzętu medycznego, odpowiedniej opieki higienicznej jak i profilaktyki przeciwoleżynowej, a także wsparcia psychologicznego dla opiekunów, zarówno w postaci pomocy indywidualnej, jak też grupy wsparcia.

Termin realizacji: 2006

Podmioty odpowiedzialne: szpital, Centrum Wolontariatu

c) *Stworzenie systemu wsparcia w postaci usług wolontariatu.*

Istnienie przeszkolonych i przygotowanych wolontariuszy dałoby szansę skuteczniejszej pomocy zarówno dla świadczeń instytucjonalnych, gdzie byłiby towarzyszami osób chorych równocześnie wspierając działania lekarzy, zaś w miejscu zamieszkania chorego ich pomoc polegałaby na wsparciu rodziny chorego, niekiedy czasowym zastępstwie w sprawowanej opiece.

Niezbędnym jest inicjowanie działań zmierzających do utworzenia centrum wolontariatu, zapewnienie wolontariuszom szkoleń, wsparcia psychologicznego i przysługujących uprawnień. Z drugiej strony należy stworzyć bazę danych o instytucjach i osobach chcących korzystać ze wsparcia wolontariatu oraz

oczekiwanym zakresie pomocy, aby każdy wolontariusz mógł podjąć się takich działań, które nie przekraczają jego możliwości psychofizycznych oraz umiejętności.

Termin realizacji: 2005 r

Podmioty odpowiedzialne: Centrum Wolontariatu.

Cel strategiczny III

Likwidacja barier funkcjonalnych.

a) *Sporządzenie diagnozy zakresu koniecznych działań i powiatowego planu likwidacji barier funkcjonalnych.*

Stworzenie katalogu instytucji i obiektów użyteczności publicznej (urzędy, szkoły, domy pomocy społecznej, placówki opieki zdrowotnej, sklepy, kościoły, placówki kulturalno – oświatowe itp.), wymagających dostosowania w taki sposób, aby każda osoba niepełnosprawna bez przeszkód mogła samodzielnie załatwić swoje sprawy. Katalog taki służyłby również promocji tych instytucji i obiektów, które już dostosowały swoje siedziby dla osób niepełnosprawnych.

Termin realizacji: 2004 r.

Podmioty odpowiedzialne: samorząd powiatowy, samorządy gminne, Inspektorat Nadzoru Budowlanego

b) *Realizacja powiatowego planu likwidacji barier.*

Prawa osób niepełnosprawnych w zakresie dostępności obiektów użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych są nieustannie łamane. Walka z barierami wciąż przypomina walkę z wiatrakami, mimo ustanowionych w tym zakresie wymogów prawnych:

Prawo budowlane

Art. 5. 1. Obiekt budowlany należy projektować, budować użytkować i utrzymywać zgodnie z przepisami, w tym techniczno-budowlanymi, obowiązującymi Polskimi Normami oraz zasadami wiedzy technicznej, w sposób zapewniający: (...)

3) niezbędne warunki do korzystania z obiektów użyteczności publicznej i mieszkaniowego budownictwa wielorodzinnego przez osoby niepełnosprawne, w szczególności poruszające się na wózkach inwalidzkich,

Do standardowych przykładów architektonicznego niedbalstwa i lekceważenia osób niepełnosprawnych można zaliczyć brak podjazdów w nowych budynkach, wysokie progi, wąskie wejścia i niedostosowane łazienki. Listę dopełniają zbyt strome podjazdy oraz krawężniki nie do pokonania.

W ramach obchodów Europejskiego Roku Osób Niepełnosprawnych władze powiatowe wielokrotnie podkreślały potrzebę likwidacji barier funkcjonalnych, w tym przede wszystkim w zakresie barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej. Potrzebę taką dostrzegły również władze kościelne,

czego efektem jest wykonanie podjazdów do kościołów w Lipuszu, Lubaniu i Nowej Karczmie.

Dotychczasowym działaniem priorytetowym była likwidacja barier architektonicznych u indywidualnych osób niepełnosprawnych, w ramach środków otrzymywanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Niektóre obiekty budowane po 1995 r., szczególnie dotyczy to sieci handlowej, są dostosowane: posiadają wymagane podjazdy lub mają wejścia bez schodów. Jednakże większość obiektów użyteczności publicznej jest niedostępna dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich lub mających trudności z poruszaniem się, brak sygnalizacji dźwiękowej dla osób niewidomych i świetlnej dla osób głuchych, żadna placówka oprócz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie nie posiada tłumacza języka migowego dla głuchoniemych. Ponadto rozporządzenie w sprawie domów pomocy społecznej nakłada obowiązek standaryzacji tych placówek, w tym pod względem warunków technicznych, do 2006 r.

Termin realizacji: 2005 -2015 r.

Podmioty odpowiedzialne: samorządy gminne, samorząd powiatowy, Inspektorat Nadzoru Budowlanego, Wydział Architektury i Budownictwa

c) *Prowadzenie stałego nadzoru nad przestrzeganiem prawa budowlanego oraz kodeksu drogowego (miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych).*

Realizacja tego zadania wymaga szczególnego zaangażowania się służb powiatowych i gminnych: Policja, Straż Miejska, Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego, w respektowanie przepisów prawa. Dotyczy to nie tylko przestrzegania prawa umożliwiającego osobom posiadającym kartę parkingową zatrzymywanie się na miejscach wyznaczonych i oznakowanych, wraz z procedurami karnymi wobec osób łamiących prawo osób niepełnosprawnych, ale również zwiększenia ilości takich miejsc, tak aby przed każdą instytucją użyteczności publicznej były takie miejsca, pozwalające na zaparkowanie i łatwe dotarcie do wejścia obiektu.

Szczególne znaczenie ma zgodne z prawem budowlanym projektowanie, budowanie oraz odbiór techniczny obiektów użyteczności publicznej.

Termin realizacji: praca ciągła

Podmioty odpowiedzialne: Inspektorat Nadzoru Budowlanego, Policja, Straż Miejska,

d) *Istnienie informatora o miejscach użyteczności publicznej dostępnych dla osób niepełnosprawnych.*

Tego rodzaju informacja dostępna wszystkim zainteresowanym osobom niepełnosprawnym ułatwi im poruszanie się w środowisku lokalnym, pozwoli zorientować się w jakich instytucjach samodzielnie załatwić swoje sprawy, a gdzie będą mieli trudności, jakie sklepy, placówki kulturalne, miejsca rozrywki, obiekty gastronomiczne itp. są im dostępne.

Tego typu broszura będzie też swoistym wyróżnieniem dla placówek przyjaznych osobom niepełnosprawnym

Termin realizacji: 2005 r.

Podmioty odpowiedzialne: Wydziały promocji samorządów gminnych i samorządu powiatowego

e) *Istnienie w powiecie kościerskim co najmniej jednego środka transportu przystosowanego do przewozu osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.*

Taka potrzeba wynika z braku ogólnodostępnego środka transportu, gdyż pojazdy, które są dostosowane służą określonej instytucji lub organizacji i są wykorzystywane do określonego celu: dowóz dzieci do szkoły czy na zajęcia w środowiskowym domu samopomocy.

Natomiast osoby niepełnosprawne wymagające korzystania z rehabilitacji, wymagające wizyty u lekarza specjalisty lub stające przed koniecznością załatwienia swoich spraw w urzędach nie mają możliwości dotarcia tam, z uwagi na trudności w korzystaniu z istniejących środków transportu, nie tylko z uwagi na ich niedostosowanie, ale też z uwagi na odległość od stacji czy przystanku.

Zastosowanie ma tu również prawo konstytucyjne:

Art. 69.

Osobom niepełnosprawnym władze publiczne udzielają, zgodnie z ustawą, pomocy w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej.

Termin realizacji: 2010 r.

Podmioty odpowiedzialne: samorządy gminne, samorząd powiatowy

Cel strategiczny IV.

Ułatwienie osobom niepełnosprawnym dostępu do edukacji.

- a) *Istnienie grup integracyjnych w przedszkolach i klas integracyjnych w szkołach w wystarczającej liczbie i prowadzących naukę zgodną ze standardami.*

Władze samorządowe wychodząc naprzeciw potrzebom dzieci niepełnosprawnych i oczekiwaniom rodziców mają możliwość prowadzenia takiej polityki oświatowej na swoim terenie, aby każdemu dziecku, w tym niepełnosprawnemu umożliwić naukę w szkole macierzystej, bliskiej dziecku, wśród jego rówieśników i rodzeństwa.

To zadanie wymaga nie tylko przygotowania technicznego placówek oświatowych, w tym likwidacji barier dla dzieci z dysfunkcją narządu ruchu, ale również umożliwienia nauczania integracyjnego dla dzieci z niesprawnościami sensorycznymi oraz niepełnosprawnością intelektualną, w tym zatrudnienie odpowiedniej kadry pedagogicznej, dostosowanie wymogów nauczania do wskazań zawartych w orzeczeniach poradni psychologiczno – pedagogicznych. oraz możliwości psychofizycznych dziecka.

Prawo konstytucyjne stanowi:

Art. 70.

1. Każdy ma prawo do nauki. Nauka do 18 roku życia jest obowiązkowa. Sposób wykonywania obowiązku szkolnego określa ustawa.
2. Nauka w szkołach publicznych jest bezpłatna. (...)

Zaś ustawa o systemie oświaty (Dz.U. Nr 67 poz. 329 z 21 czerwca 1996 r. z późn. zm.):

Art. 1. System oświaty zapewnia w szczególności:

- 4) dostosowanie treści, metod i organizacji nauczania do możliwości psychofizycznych uczniów, a także możliwość korzystania z opieki psychologicznej i specjalnych form pracy dydaktycznej,
- 5) możliwość pobierania nauki we wszystkich typach szkół przez dzieci i młodzież niepełnosprawną oraz niedostosowaną społecznie, zgodnie z indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz predyspozycjami,

"5a) opiekę nad uczniami niepełnosprawnymi przez umożliwianie realizowania zindywidualizowanego procesu kształcenia, form i programów nauczania oraz zajęć rewalidacyjnych,"

Termin realizacji: 2008

Podmioty odpowiedzialne: samorządy gminne i samorząd powiatowy, dyrektorzy placówek edukacyjnych.

b) *Istnienie systemu stałego doskonalenia zawodowego nauczycieli, przygotowującego do pracy z dziećmi i młodzieżą niepełnosprawną.*

Nauczyciele w ramach podnoszenia kwalifikacji, zdobywania wiedzy i dalszych umiejętności oraz samodoskonalenia, jak również starań o awans zawodowy, mogą kształcić się i doksztalać w kierunku pracy z dziećmi i młodzieżą niepełnosprawną, co umożliwi wszystkim dzieciom skuteczną naukę w szkole macierzystej, ułatwi organizację zajęć dla nich, a także placówce, w której są zatrudnieni zapewni odpowiednio przygotowanych pedagogów.

Termin realizacji: 2008 r.

Podmioty odpowiedzialne: szkoły

c) *Wspieranie przez władze samorządowe działań wynikających ze strategii Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Kościerzynie.*

Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy jest jedyną tego typu placówką na terenie powiatu, stąd też obejmuje różnymi formami kształcenia specjalnego, terapii i przygotowania zawodowego. Ośrodek od 2000 r. prowadzi również wczesną stymulację, rehabilitację i terapię dzieci ze zdiagnozowanymi zaburzeniami i deficytami rozwojowymi w ramach ośrodka wczesnego wspomaganie. Jest to również forma pracy z rodzicami dziecka, uczenia ich kontynuacji rozpoczętych form stymulacji w domu i obserwacji postępów dziecka, jako działanie wspierające pracę specjalistów ośrodka.

Mimo tak cennej inicjatywy nadal problemem są możliwości finansowe ośrodka oraz brak rozwiązań technicznych, dotyczących likwidacji barier architektonicznych, co powoduje limitowaną ilość godzin w pracy z dzieckiem. Jest to wynikiem zarówno dużej liczby dzieci wymagających tej formy pomocy, jak również ograniczeń finansowych wprowadzanych przez samorządy, gdzie bezpośrednią przyczyną jest brak odpowiednich rozwiązań legislacyjnych.

Trzeba jednak pamiętać, że zaniedbania i niewykorzystane możliwości w tym okresie życia dziecka skutkować będą w przyszłości znacznie większymi kosztami społecznymi, a dziecku uniemożliwią samodzielny, aktywny udział w życiu społecznym i rozwój osobisty.

Termin realizacji: 2004 r.

Podmioty odpowiedzialne: Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy, samorządy gminne i samorząd powiatowy

d) *Stworzenie systemu edukacji od 3-25 roku życia dla dzieci niepełnosprawnych w stopniu głębokim.*

Działanie to ma służyć skorelowaniu systemu wczesnej stymulacji i rehabilitacji z odpowiednimi formami kształcenia, rozpoczynającego się wcześniej z uwagi

na zdiagnozowane deficyty rozwojowe i wydłużonego w czasie z uwagi na ograniczone możliwości przyswajania umiejętności.

Tego typu działania są umocowane prawnie:

Rozporządzenie MEN w sprawie zasad organizowania zajęć rewalidacyjno – wychowawczych dla dzieci i młodzieży upośledzonych umysłowo w stopniu głębokim. Dz.U. Nr 14, poz. 76)

§ 2

Dla dzieci i młodzieży upośledzonych umysłowo w stopniu głębokim, w wieku od 3 do 25 lat, organizuje się zespołowe zajęcia rewalidacyjno – wychowawcze oraz we współpracy z rodzicami (prawnym opiekunem), indywidualne zajęcia rewalidacyjno – wychowawcze.

Zajęcia te mogą być organizowane w przedszkolach publicznych (w tym specjalnych), publicznych szkołach (w tym specjalnych), w zakładach opieki zdrowotnej, domach opieki zdrowotnej i środowiskowych domach samopomocy i placówkach opiekuńczo – wychowawczych. (§ 4.2)

Termin realizacji: 2006 r.

Podmioty odpowiedzialne: samorządy gminne i samorząd powiatowy, Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, stowarzyszenia i organizacje pozarządowe

e) Zorganizowanie systemu wczesnego wspierania rodziny

Organizowanie grup wsparcia rodzin pod kierunkiem i przy wspieraniu ich ze strony profesjonalistów, jak również ogólnodostępna informacja o istniejących formach pomocy dla rodzin, w tym terapii rodzinnej, często niezbędnej w rodzinach doświadczających problemu choroby i niepełnosprawności dziecka.

Do tej grupy działań należy również tworzenie materialnych warunków do życia rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym: likwidacja barier, informacja o możliwości uzyskania określonego rodzaju zasiłku z systemu świadczeń społecznych, zakupu wymaganego sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego.

Termin realizacji: 2005 r.

Podmioty odpowiedzialne: stowarzyszenia, lekarze rodzinni, ośrodki pomocy społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna

Cel strategiczny V.

Stworzenie możliwości uczestnictwa w życiu kulturalnym oraz aktywnego spędzania wolnego czasu

a) *Stworzenie centrum informacji kulturalnej i aktywności osób niepełnosprawnych, w tym osób starszych.*

Tego rodzaju centrum mogłoby służyć zarówno jako miejsce spotkań organizacji i stowarzyszeń osób niepełnosprawnych, z terenu powiatu kościerskiego (niemal wszystkie borykają się z problemem braku własnej siedziby), dać możliwość wzajemnego poznania się, podejmowania wspólnych działań i inicjatyw, wymianę doświadczeń i informacji. Centrum pozyskiwałoby również wszelkie niezbędne informacje z zakresu zainteresowania osób niepełnosprawnych i starszych, w tym szeroką informację kulturalną, dotyczącą zarówno obszaru powiatu, jak i poza nim, głównie teatralną, kinową, literacką i muzyczną.

Powyższe centrum mogłoby zostać utworzone w pomieszczeniach przekazanych w zarząd Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie (tzw. salka), które po niewielkiej modernizacji, w tym przygotowaniu podjazdu, stanowiłyby idealne miejsce, zarówno dzięki centralnemu położeniu, a jednocześnie zapewnieniu wystarczającej anonimowości i spokoju. Dodatkowym ważnym czynnikiem jest bliskość instytucji, takich jak: PCPR, Wydział Komunikacji, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Rzecznik Praw Konsumenta i Inspektorat Nadzoru Budowlanego, których pracownicy na bieżąco mogliby udzielać informacji leżących w zakresie ich kompetencji.

Termin realizacji: 2005 r.

Podmioty odpowiedzialne: samorządy gminne, samorząd powiatowy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe i stowarzyszenia

b) *Przystosowanie placówek kulturalnych pod względem technicznym do korzystania z nich przez osoby niepełnosprawne.*

Zadanie to wymaga działań zmierzających do takiego dostosowania tych obiektów pod względem technicznym i architektonicznym, aby każda osoba niepełnosprawna mogła w swobodny sposób z nich korzystać i spędzać czas uczestnicząc w proponowanej ofercie programowej.

Termin realizacji: 2015 r.

Podmioty odpowiedzialne: organy prowadzące ww. podmioty, kierownicy placówek kulturalnych

c) *Przygotowanie oferty zajęć dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej przez Domy Kultury.*

To działanie wymaga nie tylko otworzenia placówek dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, ale też odpowiedniego przygotowania kadry do prowadzenia z nimi zajęć.

Termin realizacji: 2006 r.

Podmioty odpowiedzialne: Domy Kultury

Cel strategiczny VI.

Zapewnienie możliwości zatrudnienia osobom niepełnosprawnym.

a) *Istnienie oferty szkoleniowej dającej możliwość dokształcania się i przekwalifikowania osób niepełnosprawnych.*

Tego rodzaju oferta musi być adekwatna do możliwości psychofizycznych osób niepełnosprawnych oraz ich wykształcenia, co pozwoli na poszukiwanie takich ofert, które podniosą kwalifikacje i pozwolą na znalezienie się na lokalnym rynku pracy.

Dotychczas samorząd powiatowy wspierał organizację szkoleń za pośrednictwem Powiatowego Urzędu Pracy w Kościerzynie w ramach środków przyznawanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Termin realizacji: 2005 r.

Podmioty odpowiedzialne: samorząd powiatowy, samorządy gminne, Powiatowy Urząd Pracy, przedsiębiorcy, zakłady pracy, organizacje pozarządowe

b) *Istnienie systemu zbierania i przekazywania informacji o miejscach pracy i możliwościach zatrudnienia.*

Najlepszą formą realizacji tego zadania będzie utworzenie banku danych w Powiatowym Urzędzie Pracy. Pozwoli to zorientować się osobom niepełnosprawnym w zakresie oferowanych miejsc i stanowisk pracy, wymaganych przez pracodawców kwalifikacji i warunków zdrowotnych. Dla pracodawców taka informacja będzie źródłem wiedzy o osobach niepełnosprawnych bezrobotnych lub poszukujących pracy, ich kwalifikacjach oraz możliwościach psychofizycznych.

Należy ponadto skoordynować działania samorządu powiatowego, mającego możliwości dostosowywania stanowisk pracy do rodzaju niepełnosprawności bądź udzielenia pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej, Powiatowego Urzędu Pracy i jego możliwości udzielania wsparcia zarówno w postaci pożyczki czy kredytu, jak też szkolenia i przekwalifikowania, w tym pomocy doradcy zawodowego oraz pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne, a także zainteresowanych zatrudnieniem tych osób, lub też osób niepełnosprawnych, zainteresowanych samozatrudnieniem.

Należy dodać, że rehabilitacja zawodowa jest priorytetowo traktowana na szczeblu Unii Europejskiej i nikt nie może zostać zarówno pozbawiony pracy,

jak też spotkać się z odmową przyjęcia do pracy z uwagi na jego niepełnosprawność. Takie zachowania traktowane są jako dyskryminacja praw.

Zgodnie z art. 13. Traktatu Amsterdamskiego, zakazana jest wszelka dyskryminacja. Komisja Europejska przygotowała również dyrektywę (2000/78) ustanawiającą ogólne ramy w zakresie równouprawnienia w zatrudnieniu. W Dyrektywie również zawarto zakaz dyskryminacji dotyczący: warunków dostępu do zatrudnienia, dostępu do wszystkich typów i poziomów szkolenia zawodowego, warunków zatrudnienia, w tym wynagrodzeń i zwolnień, członkostwa w organizacjach zawodowych.

Termin realizacji: 2006 r.

Podmioty odpowiedzialne: samorząd powiatowy, samorządy gminne, Powiatowy Urząd Pracy, przedsiębiorcy, zakłady pracy, organizacje pozarządowe

c) *Istnienie możliwości skorzystania z porad prawnych, ekonomicznych i psychologicznych.*

Brak zintegrowanego systemu darmowego poradnictwa dla osób niepełnosprawnych, pozwalającego na samodzielne i sprawne załatwienie własnych spraw, uzyskania pomocy, w tym prawnej, ekonomicznej czy psychologicznej.

Tego rodzaju wsparcie w dużym stopniu rozwiązałyby problemy urzędowe i osobiste ludzi niepełnosprawnych.

W niewielkim stopniu tę lukę starają się zapełnić służby pomocy społecznej szczebla gminnego, miejskiego i powiatowego. Jednakże nie zatrudniają one odpowiednich specjalistów i nie mają do nich dostępu, aby móc rozwiązać wszystkie problemy i wątpliwości klienta niepełnosprawnego.

Termin realizacji: 2006 r.

Podmioty odpowiedzialne: samorządy gminne i samorząd powiatowy

d) *Wykorzystywanie aktualnych ofert specjalnych programów, dotyczących zatrudniania osób niepełnosprawnych.*

W niewielkim stopniu dotychczas pracodawcy wykorzystywali możliwość zatrudniania osób niepełnosprawnych, wykorzystując możliwość tworzenia stanowisk pracy i uzyskiwania refundacji wynagrodzenia dla zatrudnionych pracowników niepełnosprawnych. W chwili obecnej istnieje możliwość uzyskania zwrotu kosztów przystosowania tworzonych lub istniejących stanowisk pracy, stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności, uzyskania dofinansowania do wysokości 50% oprocentowania kredytów bankowych, zaciągniętych na kontynuowanie działalności gospodarczej lub prowadzenie własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolnego przez osoby niepełnosprawne, a także otrzymania pożyczki na rozpoczęcie działalności

gospodarczej. Istnieje również możliwość finansowania kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych oraz uzyskania przez pracodawców zwrotu kosztów poniesionych na szkolenia zatrudnionych osób niepełnosprawnych.

Od stycznia 2004 r. funkcjonuje również program miesięcznego dofinansowania zatrudnionych osób niepełnosprawnych u pracodawców osiągających wskaźnik 6% zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

Powyższa sytuacja wskazuje nie tylko na brak zaangażowania pracodawców, ale również małą aktywność samych osób niepełnosprawnych, pragnących wpłynąć na swoją sytuację zawodową.

W związku z powyższym konieczne są działania zmierzające do stałego przekazywania informacji i ukazywania korzyści płynących z zatrudniania osób niepełnosprawnych. Służyć to powinno również przełamaniu stereotypu o mniejszych możliwościach, niższych kwalifikacjach, czy zwiększonych kosztach pracodawcy, zatrudniającego osoby niepełnosprawne.

Ponadto wszelkie generowane informacje powinny zawierać nie tylko opis dostępnej oferty, ale również zachęcaniu do skorzystania z niej zarówno przez pracodawców, jak i osoby niepełnosprawne, pragnące poprawić swoją sytuację ekonomiczną i status społeczny.

Termin realizacji: praca ciągła

Podmioty odpowiedzialne: samorządy gminne i samorząd powiatowy, Powiatowy Urząd Pracy, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe

Cel VII

Zapobieganie izolacji, marginalizacji oraz wszelkich form dyskryminacji osób niepełnosprawnych

- a) *Prowadzenie stałej kampanii informacyjnej i uświadamiającej – kontynuacja działań zapoczątkowanych obchodami Europejskiego Roku Osób Niepełnosprawnych.*

Spotkania informacyjne, m.in. z uczniami szkół, stowarzyszeniami i organizacjami pozarządowymi mające na celu podniesienie świadomości o prawach osób niepełnosprawnych do ochrony przed dyskryminacją oraz do pełnego i równego korzystania z ich praw, które sformułowano w postanowieniach Karty Podstawowych Praw Unii Europejskiej.

Dużą rolę w kształtowaniu postaw obywatelskich mają rodzice i nauczyciele, szczególnie wychowawcy. Mogą oni wykorzystać tematykę osób niepełnosprawnych i kształtowanie właściwych postaw na wielu przedmiotach. Niezbędnym jest również zaangażowanie mediów lokalnych (prasa, telewizja kablowa, rozgłośnie radiowe z terenu województwa pomorskiego), które przedstawiając dokonania osób niepełnosprawnych, prezentując stowarzyszenia i organizacje pozarządowe działające na rzecz tych osób oraz prowadząc stałą akcję informacyjną, będą nie tylko wspierać osoby niepełnosprawne i ich rodziny, dostarczając niezbędnych informacji i kształtując postawy, ale również będą kształtować właściwe postawy środowiska wobec tych osób.

Termin realizacji: praca ciągła

Podmioty odpowiedzialne: samorząd powiatowy, samorządy gminne, organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, ośrodki pomocy społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, nauczyciele

- b) *Promowanie działań osób niepełnosprawnych i organizacji, w których są zrzeszone.*

Ukazywanie pozytywnego wkładu osób niepełnosprawnych w życie społeczne, kulturalne, poprzez prezentację ich działalności artystycznej: np. plastycznej, teatralnej, pracy zawodowej, indywidualnych możliwości psychofizycznych.

Termin realizacji: praca ciągła

Podmioty odpowiedzialne: wydziały promocji jednostek samorządowych, organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, placówki kulturalno – oświatowe, domy kultury.

c) *Organizacja imprez o charakterze integracyjnym, festynów, plenerów artystycznych, turnusów rehabilitacyjnych.*

Tego rodzaju działania służą wzajemnemu przebywaniu ze sobą osób sprawnych i osób z różnymi dysfunkcjami oraz ich rodzinami, przyjaciółmi, opiekunami. Pozwalają na nawiązanie bezpośrednich relacji, określeniu wzajemnego stosunku do siebie, pozwalają skorygować tkwiące w świadomości ludzi sprawnych stereotypy i nastawienia wobec osób niepełnosprawnych, a także umożliwiają poznanie talentów artystycznych lub indywidualnych zdolności osób niepełnosprawnych. Podczas takich imprez dochodzi do zawierania nowych znajomości i przyjaźni przez osoby niepełnosprawne, tak potrzebnych w procesie ich rehabilitacji społecznej.

Termin realizacji: praca ciągła

Podmioty odpowiedzialne: organizacje pozarządowe, samorzady gminne i samorząd powiatowy,

d) *Prowadzenie stałej kampanii medialnej*

Przekazywanie informacji zarówno o indywidualnych osobach niepełnosprawnych, jak też stowarzyszeniach i instytucjach działających na ich rzecz. Ukazywanie wkładu jaki wnoszą osoby niepełnosprawne w życie w społeczeństwa oraz tworzenie pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych.

Pozwoli to również na uświadomienie ludziom zróżnicowania występujących niepełnosprawności oraz łączących się z nimi nie tyle ograniczeń co indywidualnych możliwości psychofizycznych

Termin realizacji: praca ciągła

Podmioty odpowiedzialne: dziennikarze, samorzady, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Wskaźniki realizacji programu:

- ◆ coroczne raporty podmiotów odpowiedzialnych z realizacji zadania wraz z projektem dalszych działań oraz określeniem możliwości realizacyjnych,
- ◆ liczba podmiotów zaangażowanych w realizację programu oraz udzielających wsparcia finansowego,
- ◆ liczba publikacji: biuletyny, informatory, publikacje prasowe, informacje zamieszczane na stronie internetowej,
- ◆ liczba placówek rehabilitacyjnych i terapeutycznych oraz podmiotów wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka z deficytami rozwojowymi
- ◆ liczba placówek edukacyjnych realizujących nauczanie integracyjne,
- ◆ liczba obiektów użyteczności publicznej dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- ◆ liczba i jakość oraz wskaźnik wzrostu świadczonych usług rehabilitacyjnych i terapeutycznych dla osób z różnymi dysfunkcjami,
- ◆ liczba placówek kulturalno – oświatowych i punktów usługowych dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych i wychodzących ze swą ofertą naprzeciw potrzebom tych osób
- ◆ poziom wiedzy na temat osób niepełnosprawnych i zmiana negatywnych stereotypów,
- ◆ liczba i jakość publikacji prasowych i informacji dotyczących tematyki niepełnosprawności upowszechnianych w prasie, telewizji kablowej, internecie itp.
- ◆ poziom kontroli i sprawowania nadzoru nad przestrzeganiem prawa budowlanego, prawa o ruchu drogowym, ustawy o systemie oświaty, ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, a także praw osób niepełnosprawnych,

BADANIA, MONITORING I EWALUACJA

a) Zapewnienie informacji dla prowadzenia racjonalnej i akceptowanej społecznie polityki.

Stałe zbieranie informacji o liczbie osób niepełnosprawnych, ich niepełnosprawności, kwalifikacjach, gotowości podjęcia pracy, czy oczekiwanych szkoleń, pozwoli na planowanie działań dotyczących zarówno organizowaniu edukacji na odpowiednim poziomie, jak też przygotowywanie odpowiednich ofert szkoleń oraz wskazywanie możliwości zatrudnienia na otwartym lub chronionym rynku pracy.

Cel monitoringu ma charakter praktyczny, wszelkie dane będą zbierane i analizowane z intencją dostarczenia wniosków i wytycznych użytecznych dla władz samorządowych powiatu w zakresie działań profilaktycznych oraz podejmowanie niezbędnych decyzji finansowych.

Monitoring pozwoli również na zintensyfikowanie współpracy pomiędzy samorządami, również poza terenem powiatu kościerskiego, a także innymi podmiotami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych: organizacjami pozarządowymi, PFRON-em, Samorządem Wojewódzkim.

Monitorowaniu będą podlegać następujące obszary:

- Częstość występowania niepełnosprawności,
- Rodzaje występującej niepełnosprawności,
- Możliwości lecznicze i rehabilitacyjne dostępne dla osób niepełnosprawnych z różnymi dysfunkcjami,
- Rozwój bazy leczniczej i rehabilitacyjnej pod względem jakości świadczonych usług i dostępności obiektów w zakresie warunków technicznych,
- Postaw społecznych wobec osób niepełnosprawnych
- Szerokiej profilaktyki, szczególnie w zakresie ochrony macierzyństwa i zdrowia psychicznego,
- Korzystanie z leczenia i ewentualne przeszkody utrudniające lub uniemożliwiające leczenie,
- Dostępność do edukacji na wszystkich dostępnych poziomach kształcenia,
- Możliwości zabezpieczenia w niezbędny sprzęt rehabilitacyjny i środki pomocnicze,
- Możliwości uczestnictwa w życiu kulturalnym i dostępna oferta aktywnego spędzania czasu,
- Częstotliwość i jakość informacji zamieszczanych w mediach, dotyczących problematyki osób niepełnosprawnych,

Analiza ryzyka

System monitorowania i ewaluacji programu pomyślany jest jako przedsięwzięcie ciągłe, z określeniem czasu realizacji do 2015 r., czyli zgodnie z wyznaczonymi ramami czasowymi Strategii Pomocy Społecznej Powiatu Kościerskiego

Warunkiem realizacji jest stabilność finansowa, która zapewni realizację wszystkich przedsięwzięć choćby na minimalnym poziomie. Brak środków na wystarczającym poziomie może stać na przeszkodzie w realizacji programu, a szczególnie tych zadań, które wymagają dużych nakładów finansowych.

Powodzenie realizacji programu zależy również od ścisłej współpracy wszystkich podmiotów odpowiedzialnych i ich zaangażowania w realizację poszczególnych zadań. Zagrożeniem dla programu może być brak zrozumienia i w konsekwencji trudności we współpracy pomiędzy partnerami, realizującymi zadanie.

Ryzykiem dla programu może być również nie uwzględnianie raportów o realizacji programu oraz niepełne wykorzystanie wyników monitoringu, jak też nie przywiązywanie należytej uwagi do ewaluacji programu.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADAŃ PROGRAMU

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej i ustawą o samorządzie terytorialnym, głównymi podmiotami odpowiedzialnymi za realizację programu są organy administracji rządowej i samorządy powiatowe.

Głównym źródłem finansowania zadań programu pozostają jednostki samorządu terytorialnego, w ramach podejmowanych uchwał budżetowych.

Odrębnymi źródłami finansowania zadań programu są środki przeznaczone na rehabilitację, usługi medyczne i ochronę zdrowia, będące w dyspozycji Narodowego Funduszu Zdrowia, zaś zadania związane z rehabilitacją zawodową i społeczną oraz zatrudnianiem osób niepełnosprawnych mogą w dużym stopniu być finansowane ze środków PFRON, zarówno w ramach środków otrzymywanych na realizację zadań samorządowych jak i możliwych do uzyskania za pomocą aplikacji na aktualnie ogłaszane programy celowe Funduszu.

Z dniem 1 maja 2004 r., datą przyłączenia do państw Unii Europejskiej otworzą się również możliwości pozyskiwania środków z dostępnych dla Polski z funduszy strukturalnych.

Należy jednak każdorazowo przygotować się na konieczność uiszczenia wymaganego własnego wkładu finansowego.

PODSTAWOWE AKTY PRAWNE, UMOŻLIWIAJĄCE REALIZACJĘ CELÓW PROGRAMU

2. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka
3. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej
4. uchwała Nr 475 Sejmu RP z 1 sierpnia 1997r. - Karta Praw Osób Niepełnosprawnych (M. P. Nr 50, poz. 475).
5. Światowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych
6. Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych
7. Karta Praw osób Niepełnosprawnych – Uchwałą Sejmu RP z dn. 1 sierpnia 1997 r.
8. Ustawa z dn. 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 127, poz. 776 z późn. zm.)
9. Ustawa z dn. 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996r. Nr 67, poz. 329 z późn. zm.),
10. Rozporządzenie MEN z dn. 30 stycznia 1997 r. w sprawie zasad organizowania zajęć rewalidacyjno – wychowawczych dla dzieci i młodzieży upośledzonych umysłowo w stopniu głębokim
11. Ustawa z dn. 29 listopada 1991 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414 z późn. zm.)
12. ustawa z dn. 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91, poz. 408 z późn. zm.)
13. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535 z późn. zm.),
14. ustawa z dnia 6 lutego 1997r. o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (Dz. U. Nr 28, poz. 153 z późn. zm.)
15. ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. Nr 98, poz. 602 z późn. zm.)

16. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z 10 października 2001r. w sprawie szczegółowego wykazu przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i leczniczych środków technicznych, wysokości udziału własnego ubezpieczonego w cenie ich nabycia, podstawowych kryteriów ich przyznawania, okresów użytkowania, a także przedmiotów ortopedycznych podlegających naprawie (Dz. U. Nr 121, poz. 1314),
17. Wojewódzki program poprawy warunków życia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych z terenu województwa pomorskiego na lata 2002-2004
18. Ustawa z dn. 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa
19. Ustawa z dn. 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym
20. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego
21. Strategia Rozwoju Ziemi Kościersko - Zaborskiej
22. Strategia Pomocy Społecznej Powiatu Kościerskiego 2003-2015

